

Policy för artificiell intelligens (AI)

	Dokumenttyp	Dokumentägare	Beslutsinstans	Giltig till
	Policy	Säkerhetssamordnare	Kommunfullmäktige	Tillsvidare
	Upprättad av	Fastställd/uppriättad	Reviderad av	Senast reviderad
	Ina Jeuthe	2025		
	Dokumentet gäller för			Diarienummer
	Hela organisationen			KS-25/00590

Syfte och omfattning

AI-policyn syftar till att säkerställa ansvarsfull, transparent och rättssäker användning av artificiell intelligens inom alla verksamhetsområden. Policyn reglerar utveckling, införande och användning av AI-system. Den syftar till att ställa krav på etik, rättssäkerhet, datasäkerhet och medborgarförtroende.

Policyn ska säkerställa att:

- Främja en ansvarsfull användning av AI-teknik i Norsjö kommun.
- Säkerställa att användning av AI sker i enlighet med gällande lagstiftning, inklusive dataskyddsförordningen (GDPR), förvaltningslagen och kommande AI-regelverk från EU.
- Ge stöd till medarbetare och chefer i beslut om införande eller användning av AI-baserade system.

Denna policy omfattar de AI-system som kommunen köper in, skapar och som kommunanställda i sin tjänst använder. Exempel på detta är chatbotar, virtuella assistenter, automatiserad handläggning, beslutsstödssystem, bildanalys, övervakning, språkteknologi, översättning, och generativ AI för innehållsproduktion.

Användning av AI inom kommunens verksamheter

För att kunna använda AI i kommunens processer krävs att det sker med hänsyn till den information som hanteras samt regelverk som finns att förhålla sig till. I Norsjö kommun ska detta ske på ett ansvarsfullt systematiskt, robust och riskavvägt sätt med fokus på att skapa bästa värde för boende i kommunen.

Följande ska alltid ligga till grund för användning av AI-tjänster och AI-system inom kommunens verksamheter:

- Medarbetaren ansvarar för den information som den matar in i en AI-tjänster eller AI-system.
- Medarbetaren ansvarar för hur den använder resultatet från en AI. När medarbetare producerar något med stöd av AI ansvarar den för att granska och rätta eventuella fel innan materialet används.
- Eventuella avvikelser, fel eller missbruk ska rapporteras enligt kommunens kanaler för incidentrapportering för informationssäkerhet och dataskydd.

Allmänna handlingar

Sverige har med offentlighetsprincipen ett väl utvecklat system för transparens inom offentlig sektor. En förutsättning är att allmänna handlingar ska diarieföras eller hållas ordnade så att de kan begäras ut. Information som matas in och genereras av AI

kan utgöra allmänna handlingar. Dessa måste behandlas på ett korrekt sätt och vid behov lagras och diarieföras i enlighet med kommunens rutiner för detta.

Anskaffa, skapa och införa AI-system

När kommunen ska anskaffa eller själv skapar AI-system, ska vi utvärdera systemets och leverantörens förmåga att skydda informationen. Norsjö kommun ska ställa krav på funktioner och avtalsvillkor som säkrar kommunens kontroll över informationen.

En viktig del av processen är att säkerställa att AI-systemet är tillräckligt transparent och uppfyller de krav som behöver ställas utifrån tillämplig lagstiftning. Tillämplig lagstiftning kan vara den speciallagstiftning som gäller för verksamheten, offentlighets- och sekretesslagen, GDPR, förvaltningslagen, kommunallagen och lagstiftning om cybersäkerhet och EU:s AI-förordning.

Befintliga processer och metodiker anpassas kontinuerligt utefter ny teknik, direktiv och lagstiftning.

Vid anskaffning av anpassade AI-tjänster eller AI-system ska särskild riskutvärdering göras med fokus på:

- Påverkan på individens rättigheter
- Transparens och förklarbarhet
- Möjlighet till insyn och överklagande
- Informationssäkerhet och dataskydd

Utifrån riskutvärdering klassificeras AI-tjänsten i en av fyra riskkategorier:

- Oacceptabel risk: AI-tjänst som utgör en tydlig hot mot säkerhet, försörjning och grundläggande rättigheter.
- Hög risk: AI-tjänst som påverkar viktiga delar av samhället (t.ex. kritisk infrastruktur, utbildning, rekrytering, betygssättning eller socialtjänst) kräver striktare reglering och övervakning.
- Begränsad risk: Dessa system kräver särskilda transparenskrav, som exempelvis att informera användare om att de interagerar med AI.
- Minimal risk: AI-tjänst som utgör en liten eller ingen risk omfattas inte av specifika krav, men informationssäkerhetsåtgärder och god dokumentation för framtidssäkring förordas.

Klassificering av AI-system eller tjänst och vilka säkerhetsåtgärder som behöver vidtas bedöms av informationssäkerhetsansvarig (CISO) och IT-säkerhetsansvarig tillsammans med berörd verksamhet. System eller tjänster som klassificeras som

”oacceptabel risk” kommer inte att driftsättas. Beslut om klassificering fattas av IT-säkerhetsansvarig om gruppen är oeniga i bedömningen.

Informationssäkerhet och dataskydd

De flesta AI-system kräver att man matar in information i AI-systemet. Kommunens information är emellertid en av våra viktigaste tillgångar. Den får inte delas med vem som helst eller hur som helst. Användning av AI förutsätter riskmedvetenhet och adekvat hantering av information. Allmänt tillgängliga AI-system är tillgängliga för vem som helst att använda till exempel via webbsida eller via en app. Allmänt tillgängliga AI-system är inte anskaffade, skapade eller införda specifikt för kommunens behov. De är därför inte heller granskade av kommunen.

För allmänt tillgängliga AI-system, precis som för andra digitala lösningar som tas i bruk i kommunen, ska kommunen tillämpa ett systematiskt och riskbaserat arbetssätt. Det innebär att behandling av Norsjö kommuns information i ett AI-system, om den inte faller inom ramen för så kallad öppen information, ska föregås av systematiskt informationssäkerhetsarbete. Detta kan inkludera information från interna möten eller preliminära bedömningar i olika fall.

Informationsklassning, risk- och konsekvensanalys samt säkerhetsåtgärder som syftar till att minska riskerna med användningen av tjänsten ska genomföras för att minska riskerna för incidenter.

Dataskyddsförordningen (GDPR) stärker vår personliga integritet som medborgare i EU, och hjälper var och en att ta kontrollen över hur ens personuppgifter används. GDPR ska också tillämpas i användningen av AI-system och generativ AI. Användaren måste ta hänsyn till de grundläggande principerna i dataskyddsförordningen. Principerna innebär bland annat att den personuppgiftsansvariga bara får samla in personuppgifter för specifika, särskilt angivna och berättigade ändamål. Personuppgiftsansvariga ska inte behandla fler personuppgifter än vad som behövs för ändamålen och ska radera personuppgifter när de inte längre behövs.

Eftersom AI är en ny teknik ska det i de flesta fall också göras en konsekvensbedömning enligt GDPR innan personuppgifter används i ett AI-system. För att ta ställning till om en konsekvensbedömning behövs, görs en så kallad tröskelanalys. Om det inte har gjorts en analys av behandlingen utifrån GDPR är det olagligt att mata in personuppgifter i ett AI-system. Dataskyddsombud alltid kontaktas innan personuppgifter behandlas på ett nytt sätt.

Etik och likabehandling

Kommunens användning av artificiell intelligens (AI) ska ske på ett etiskt, rättssäkert och transparent sätt i enlighet med kommunens värdegrund och lagstiftning. AI får inte ersätta mänskliga beslut i ärenden som direkt påverkar individens rättigheter

eller livsvillkor utan ska användas som stöd i beslutsfattandet. Vid varje tillämpning av AI-system ska hänsyn tas till:

- **Mänsklig kontroll:** Slutliga beslut ska fattas av människor, inte av system.
- **Transparens:** Medborgare ska informeras om när AI används och ges möjlighet att förstå och ifrågasätta beslut.
- **Icke-diskriminering:** AI-system får inte förstärka ojämlikhet, diskriminering eller snedfördelning.
- **Dataintegritet:** All data som används i AI-system ska vara korrekt, relevant och behandlas enligt GDPR.
- **Etisk granskning:** Etiska konsekvensbedömningar ska genomföras löpande för att upptäcka och motverka oönskade effekter.

Norsjö kommuns chefer ska säkerställa att ovanstående principer integreras i hela livscykeln för AI – från utveckling eller upphandling till drift, uppföljning och avveckling.

Ansvar

- Användare av AI är ansvariga för tjänsterna och deras handlingar.
- Alla medarbetare har som ansvar att rapportera avvikelser, fel eller missbruk enligt kommunens kanaler för incidentrapportering för informationssäkerhet och dataskydd.
- Närmaste chef är ansvarig för att medarbetare har den utbildning som krävs för att kunna hantera sin information säkert.
- Varje verksamhetschef ansvarar för att all informationsbehandling görs i enlighet med informationssäkerhetspolicyn och i enhetlighet med externa regelverk.
- Informationssäkerhetsansvarig (CISO) ska följa upp och undersöka om det finns behov av uppdatering av policyn regelbundet.
- Informationssäkerhetsansvarig (CISO) ansvarar för att stötta cheferna med information och stöd i utbildning för medarbetare.